

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/82/2022
Identifikačné číslo spisu:	8613200346
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Zlocha
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8613200346.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ L. J., rod. X., nar. Z., bytom C. a 2/ K. E., rod. X., nar. Z., bytom D., obe zastúpené JUDr. Dušanom Maruščákom, advokátom, so sídlom Námestie SNP 538/1, Stropkov, proti žalovaným 1/ C. B., nar. Z., bytom K., zastúpenej JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, so sídlom Štúrova 20, Košice a 2/ I. B., nar. Z., C., zastúpenému JUDr. Stanislavom Oravcom, advokátom, so sídlom Hlavná 19, Prešov, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, vedenom pôvodne na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 7C/15/2013, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. januára 2020 sp. zn. 19Co/65/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 26. marca 2015 č. k. 7C/15/2013-195 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, prvý v poradí“) určil, že žalobca (pôvodne E. X., nar. XX. XX. XXXX) je podielový spoluvlastník rodinného domu súpisné číslo XXX, postaveného na parcele č. „C“ KN 766, zapísaného na LV č. XXX, k. ú. C., v podiele 1/2 (prvá výroková veta) a žalovaným 1/ a 2/ (pôvodne 1/ I. B., nar. XX. XX. XXXX a 2/ I. B., nar. XX. XX. XXXX) uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 1.069,01 eur (súdny poplatok vo výške 99,50 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 969,51 eur) na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Maruščáka, advokáta, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, prvého v poradí, vyplýva, že okresný súd konal o žalobe žalobcu E. X., ktorý sa domáhal, aby súd určil, že je podielovým spoluvlastníkom rodinného domu súpisné číslo XXX, postaveného na parcele „C“ KN 766, zapísaného na LV č. XXX, pre k. ú. C., v podiele 1/2. Žalobu žalobca odôvodnil v podstate tým, že rodinný dom postavil po vzájomnej dohode so svojím nevlastným bratom I. B. (nar. XX. XX. XXXX, ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX); pred začatím stavby sa s I. B. (nar. XX. XX. XXXX) dohodli na tom, že obaja budú po jeho výstavbe

podielovými spoluvlastníkmi stavby.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 23. augusta 2016 č. k. 19Co/261/2015-216 (ďalej aj „zrušujúce uznesenie“) rozsudok okresného súdu, prvý v poradí, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z procesných dôvodov, najmä z dôvodu, že žalovaný 1/ a ani právny zástupca žalovaných neboli riadne predvolaní na pojednávanie; v predvolaní bola uvedená nesprávna hodina, v dôsledku čoho okresný súd pojednával v ich neprítomnosti. Súd prvej inštancie tak žalovaným nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva (právo zúčastniť sa pojednávania a vyjadriť sa v prejednávanej veci) v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3. Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd v dôsledku zistenia, že pôvodný žalobca zomrel, uznesením z 31. marca 2017 č. k. 7C/15/2013-222 rozhodol, že pokračuje v konaní s dedičmi nebohého žalobcu, a to s 1/ L. J., rod. X., nar. XX. XX. XXXX a 2/ K. E., rod. X., nar. XX. XX. XXXX. Na návrh právneho zástupcu žalobkyní následne uznesením z 29. januára 2018 č. k. 7C/15/2013-241 pripustil zmenu na strane žalovaného 1/ tak, že doterajší žalovaný 1/ I. B. z konania vedeného pod sp. zn. 7C/15/2013 vystupuje a na jeho miesto vstupuje C. B., rod. B., nar. XX. XX. XXXX (v dôsledku prevodu podielu žalovaného 1/ titulom darovacej zmluvy); pripustil zmenu žaloby tak, že petit žaloby znel nasledovne: „Súd určuje, že do dedičstva po E. X., nar. XX. XX. XXXX, zomrelom dňa XX. XX. XXXX patrí 1/2 (jedna ideálna polovica) na nehnuteľnosti - rodinnom dome súp. č. XXX v obci C., postavenom na pozemku parcela registra „C“, evidovanej na katastrálnej mape pod KN č. 766, k. ú. C., obec C., okres D., zapísanom v katastri nehnuteľností Okresného úradu D., katastrálny odbor na LV č. XXX, k. ú. C., obec C., okres D.“

4. Okresný súd rozsudkom z 29. novembra 2018 č. k. 7C/15/2013-272 určil, že do dedičstva po E. X., nar. XX. XX. XXXX, zomrelom dňa XX. XX. XXXX patrí 1/2 (jedna polovica) rodinného domu súpisné číslo XXX, postaveného na parcele č. „C“ KN 766, zapísaného na LV č. XXX, k. ú. C. (prvá výroková veta). O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobkyne 1/ a 2/ majú nárok proti žalovaným 1/ a 2/ na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

4.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že po pripustení zmeny žaloby bolo predmetom konania určenie, že do dedičstva po nebohom E. X., nar. XX. XX. XXXX, zomrelom dňa XX. XX. XXXX patrí 1/2 rodinného domu súp. č. XXX, postaveného na parcele č. „C“ KN 766, zapísaného na LV č. XXX, k. ú. C.. Pôvodný žalobca žalobu skutkovo vymedzil tak, že výstavbu rodinného domu, ku ktorému žiadal určiť svoje podielové spoluvlastníctvo, zahájil v roku 1958 po dohode so svojím nevlastným bratom I. B., nar. XX. XX. XXXX, ktorý bol otcom pôvodne žalovaných 1/ a 2/ a starým otcom žalovanej 1/ (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie). Pred zahájením výstavby rodinného domu sa pôvodný žalobca s I. B. (nar. XXXX) dohodli tak, že dom postaví žalobca, I. B. (nar. XXXX) bude jeho podielovým spoluvlastníkom v podiele 1/2, keďže v tom čase vykonával (I. B.) kňazské povolanie a nemohol sa dostatočne finančne a prácami podieľať na výstavbe rodinného domu. Do domu sa žalobca nasťahoval asi v roku 1963, dokončovacie práce pokračovali, v dome boli vytvorené dva samostatné oddelené byty so samostatnými vchodmi. Pôvodný žalobca so svojou rodinou obýval byt na prvom poschodí. Asi po 15-tich rokoch sa do domu nasťahoval nevlastný brat I. B. (nar. XXXX) s rodinou, ktorý obýval byt na prízemí so samostatným vchodom. Z dôvodu plynofikácie obec vydala oznámenie o stavbe v rozpore s dohodou spoluvlastníkov, na základe ktorej bol rodinný dom zapísaný v katastri nehnuteľností ako stavba stavebníkov I. B. (nar. XXXX) a jeho manželky I. B. (nar. XX. XX. XXXX). Po vykonanom dokazovaní okresný súd zistil, že rodinný dom súp. č. XXX bol postavený spoločnou činnosťou E. X. (pôvodný žalobca) a právneho predchodcu žalovaných po ich vzájomnej dohode od roku 1959. E. X. a I. B. (nar. XXXX) sa od začiatku dohodli, že v dome budú bývať obaja; táto dohoda bola medzi nimi akceptovaná a dodržiavaná počas celého života; o uvedenom svedčí dlhodobý reálny užívateľský stav domu. Ak sa účastníci dohodli o spoločnej výstavbe a spoločnom užívaní, dohodli sa na tom, že stavba bude v ich spoluvlastníctve. Každá zo strán sporu predložila doklady preukazujúce nákup tovarov a stavebných materiálov na stavbu rodinného domu. Okresný súd

ustálil, že právny predchodca žalobkyní, ako aj právny predchodca žalovaných, sa fakticky podieľali na výstavbe rodinného domu od začiatku a tento aj spoločne so svojimi rodinami užívali; každý vyčlenenú časť so samostatným vchodom a dvorom s bránou z obecnej cesty; spoločne sa podieľali na opravách a údržbe rodinného domu. Spoločnú výstavbu dvojrodinného domu potvrdila aj Rada Miestneho národného výboru v C. v potvrdení z 21. 02. 1979, podľa ktorej E. X. spolu so svojím bratom I. B. (nar. XXXX) postavil dvojrodinný domček, v ktorom na prízemí býva I. B. a na poschodí E. X.. Oba byty v rodinnom dome majú osobitné vchody. Dohodu o spoločnej výstavbe rodinného domu potvrdila aj vlastná sestra nebohého otca žalovaných svedkyňa C. I.. Svedkovia I. K., I. Q., ako aj I. X. potvrdili, že E. X. staval rodinný dom od základov až po strechu a svedkovia osobne brigádovali na stavbe. Svedok S. B. potvrdil, že od svojho otca vie, že tento ako sused dával súhlas obom stavebníkom na výstavbu dvojdomu, pre každého polovica. O uvedenom sa okresný súd presvedčil ohliadkou na mieste samom, keď zistil, že právní predchodcovia strán sporu - stavebníci, užívali rodinný dom spôsobom, ktorý svedčí o paritnom spoluvlastníctve k domu; tento stav počas svojho života obaja zhodne rešpektovali; každý zo spoluvlastníkov mal v dome samostatný byt, samostatný vchod do domu, samostatnú bránu do dvora, samostatný dvor, hospodárske budovy, horizontálne odlišenú fasádu rodinného domu.

4.2. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že právní predchodcovia žalovaných boli zapísaní ako podieloví spoluvlastníci predmetného rodinného domu titulom oznámenia o stavbe z 22. 06. 1999; žalobkyne naopak tvrdili, že ich právny predchodca bol spoluvlastníkom rodinného domu v jednej polovici a podielové spoluvlastníctvo vzniklo na základe dohody medzi ním a jeho bratom I. B. (nar. XXXX) o spoločnej výstavbe rodinného domu.

4.3. S poukazom na závery vyplývajúce z rozsudku NS SSR z 23. 04. 1982 sp. zn. 2Cz/13/82 okresný súd zdôraznil, že pre posúdenie vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe postavenej spoločnou činnosťou viacerých osôb je rozhodujúca dohoda uzavretá medzi nimi o založení spoluvlastníckych vzťahov; táto dohoda nemusí byť písomná; nie je ani potrebné, aby sa v nej účastníci dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov pred dokončením stavby. Z obsahu však musí byť zrejmé, že účastníci chceli založiť podielové spoluvlastníctvo k stavbe napríklad s tým, že veľkosť podielov bude závisieť od miery, akou sa jednotliví účastníci dohody pričínili o postavenie stavby, ak podiely neboli dohodnuté inak, sú rovnaké.

4.4. Súd prvej inštancie v rámci právneho posúdenia podporne poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/93/99 a z neho vyplývajúce závery; taktiež na závery vyplývajúce z nálezů Ústavného súdu Českej republiky z 25. septembra 1997 sp. zn. III. ÚS 336/96; rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1174/2001.

4.5. Na základe zisteného skutkového stavu a právnych východísk okresný súd uzavrel, že pre posúdenie dôvodnosti žaloby bolo právne významné v spore preukázať, že medzi stavebníkmi novozriadenej stavby, pred jej začatím, došlo k dohode o založení spoluvlastníckeho vzťahu k stavbe, a to kvalifikovanými prejavmi vôle stavebníkmi; bez právneho významu pre účely konania bolo, komu bolo adresované rozhodnutie o stavebnom povolení, kto financoval stavbu, komu patril stavebný materiál a kto a v akom rozsahu sa podieľal na výkone stavebných prác. Ustálil, že ani skutočnosť, že sa stavebníci dohodnú „iba na spoločnom užívaní“, bez toho, aby si niečo dohodli o vlastníctve stavby, ešte nevylučuje vznik ich spoluvlastníctva; vždy je potrebné prihliadať k všetkým osobitnostiam prípadu.

4.6. Na základe uvedeného súd prvej inštancie ustálil, že už len samotný dôvod výstavby rodinného domu, vzájomná kooperácia stavebníkov od počiatku výstavby rodinného domu, doživotné presne vymedzené užívanie a údržba rodinného domu oboma stavebníkmi, nevzbudili žiadne pochybnosti o tom, čo chceli účastníci vzťahu prejať. Okresný súd mal preukázané, že obaja stavebníci prejavili vôľu stať sa spoluvlastníkmi stavby; stavebníci dostatočne zrozumiteľne a spôsobom nevyvolávajúcim pochybnosti už počas svojho života vymedzili právny vzťah k rodinnému domu.

4.7. Nad rámec záverov, na ktorých okresný súd založil rozhodnutie, uviedol, že aj v prípade

pochybnosti ohľadne dohody o spoločnej výstavbe rodinného domu, ktorou bolo založené podielové spoluvlastníctvo stavebníkov u každého v jednej polovici, je nepochybné, že stavbu realizovali obaja stavebníci, obaja nakupovali materiál na výstavbu rodinného domu, rodinný dom užívali počas svojho života aj so svojimi rodinami nerušene, vzájomne sa rešpektovali, obaja stavebníci mali oddelené vchody do rodinného domu, oddelené dvory, vstupné brány, hospodárske budovy, farebne odlišné fasády, obaja sa podieľali na opravách rodinného domu a spoločne znášali náklady na údržbu a opravy, obaja platili dane. Aj z uvedeného by bolo možné vyvodiť záver, že stavebníci právne založili spoluvlastníctvo, aj keby sa dohodli len na spoločnom užívaní.

4.8. Z uvedených dôvodov považoval okresný súd žalobu za dôvodnú, a preto jej v celom rozsahu vyhovel.

4.9. Trovy konania za aplikácie ustanovenia § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) priznal okresný súd v spore plne úspešným žalobkyniam.

5. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 23. januára 2020 č. k. 19Co/65/2019-316 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalobkyniam 1/ a 2/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

5.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s názormi súdu prvej inštancie vyslovenými v prvostupňovom rozsudku, na tieto poukázal a reagujúc na odvolacie námietky uzavrel, že podľa jeho názoru boli splnené podmienky na vyhovie žalobe.

5.2. K odvolacím námietkam týkajúcim sa vykonaného dokazovania odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie napadnuté rozhodnutie nezaložil len na namietanej svedeckej výpovedi C. I.; ustálil, že v konaní pred okresným súdom boli produkované aj iné dôkazy potvrdzujúce oprávnenosť žaloby. Odvolatelia až v odvolacom konaní namietali, že neboli vyhodnocované otázky manželských záväzkov a s tým spojených majetkových súvislostí; takéto návrhy do uznesenia súdu prvej inštancie o ukončení dokazovania vznesené neboli; žalovaní boli o svojich právach a povinnostiach, vrátane povinnosti označiť dôkazy riadne poučení. Z uvedeného dôvodu odvolací súd na tieto námietky neprihliadal, nešlo totiž o prostriedky procesnej obrany, ktoré by nemohli byť aplikované už v konaní pred súdom prvej inštancie. Odvolací súd k ďalšej argumentácii žalovaného 2/ v podanom odvolaní zdôraznil, že tento v odvolaní nevzniesol iné námietky, s ktorými by sa už súd prvej inštancie nevysporiadal; zdôvodnenie okresného súdu o týchto námietkach považoval odvolací súd za vyčerpávajúce.

5.3. K odvolacím dôvodom žalovanej 1/ (odvolací súd nesprávne uviedol „žalovanej 2/“ - poznámka dovolacieho súdu) odvolací súd ustálil, že dôkazy vykonané súdom prvej inštancie boli správne vyhodnotené so záverom, že nárok žalobkyní je dôvodný. Uvedenému aj pri prípadných pochybnostiach jednoznačne nasvedčuje skutočné užívanie rodinnému domu, zistené pri ohliadke súdom prvej inštancie; okresný súd správne aplikoval zásadu voľného hodnotenia dôkazov; tieto hodnotil jednotlivo aj vo vzájomných súvislostiach. Žalovaná 1/ síce popierala žalobkyniami tvrdené skutočnosti, svoju argumentáciu ničím nepodložila a jej domnienky neboli spôsobilé privodiť pre ňu priaznivé rozhodnutie vo veci samej.

5.4. Ak odvolateľka (žalovaná 1/) namietala, že okresný súd nevypočul pôvodného žalobcu, jeho výsluch mohla navrhnúť v čase, kedy bolo možné tento výsluch zrealizovať; tak ako bol zrealizovaný výsluch samotnej žalovanej 1/. Inak v tomto smere odvolací súd len zopakoval argumentáciu okresného súdu ohľadne právnym predchodcom žalobkyní realizovanej úhrady stavebného materiálu a spôsobu užívania rodinného domu. Ak žalovaná 1/ namietla, že žaloba nebola podaná skôr, táto skutočnosť nemôže byť dôvodom pre zamietnutie žaloby; žaloba bola podaná po zistení, že na katastri nehnuteľností je ako jediný vlastníik zapísaný I. B. (nar. XXXX) a následne žalovaní 1/ a 2/; až vedomosť pôvodného žalobcu bola impulzom k podaniu žaloby.

5.5. Odvolací súd napokon reagujúc na odvolaciu argumentáciu dodal, že z ustálenej praxe Ústavného

súdu Slovenskej republiky vyplýva, že povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie neznamená automaticky povinnosť poskytnúť podrobnú argumentáciu na každý nastolený argument; súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania; stanoviská procesných strán, výsledky vykonaného dokazovania, citoval aplikované právne predpisy, svoje právne závery primerane vysvetlil. Odôvodneniu rozsudku súdu prvej inštancie nebolo možné z hľadiska logiky a argumentačnej súdržnosti nič vytknúť.

5.6. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie aplikujúc ustanovenie § 387 ods. 1, ods. 2 CSP ako vecne správne potvrdil vrátane závislého výroku o nároku na náhradu trov konania. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznal odvolací súd v odvolacom konaní plne úspešným žalobkyniam proti neúspešným žalovaným 1/ a 2/.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

6.1. Dovolateľka namietla, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, posúdili vo svojom rozhodnutí právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci nesprávne; v tomto smere sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

6.2. Ako prvú právnu otázku dovolateľka definovala nesprávne posúdenie dôkaznej sily verejných listín súdmi oboch inštancií. Okresný súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že dôkazy predložené žalovanými nevylučujú právneho predchodcu žalobkýň zo spoluvlastníctva k predmetnému rodinnému domu, resp. nepreukazujú výlučné vlastníctvo ich právneho predchodcu. Tieto v podstate potvrdzujú tvrdenia žalobkýň, že výstavbu rodinného domu realizoval ich otec, spolu so svojim bratom, pretože obaja potrebovali riešiť svoje bývanie. Aj s ohľadom na dobové súvislosti, bolo by v rozpore s logikou vecí, aby sa právny predchodca žalobkýň podieľal na výstavbe rodinného domu od samého začiatku, čo bolo v konaní nepochybne preukázané, následne sa do rodinného domu nasťahoval, po celý život užíval polovicu rodinného domu so samostatným vchodom a dvorom spolu so svojou rodinou, realizoval práva vlastníka, plnil si povinnosti vlastníka za plnej akceptácie a spolupráce právneho predchodcu žalovaných, a to všetko bez spoluvlastníckeho vzťahu k domu. Podľa názoru dovolateľky okresný súd a odvolací súd (ktorý sa so závermi okresného súdu stotožnil) dôkaznú hodnotu verejných listín posúdil tak, že verejné listiny majú rovnakú dôkaznú hodnotu ako iné, v konaní vykonané dôkazy, a že sú to žalovaní, ktorí majú preukázať pravdivosť obsahu verejných listín, a že obsah verejnej listiny posudzuje súd s rovnakou voľnosťou ako žalobné tvrdenia strán sporu a iné, v konaní vykonané dôkazy. Správnym posúdením podľa dovolateľky je také posúdenie, keď pravdivosť verejnej listiny sa považuje za preukázanú, ak v konaní nie je vykonaný dôkaz, ktorý bez akejkoľvek pochybnosti vyvracia pravdivosť obsahu verejnej listiny. Otázka dôkaznej hodnoty obsahu verejných listín nie je otázkou voľného hodnotenia dôkazov, ale otázkou vzťahujúcou sa k zákonnému obmedzeniu voľného hodnotenia dôkazov.

6.3. Uvedenú argumentáciu dovolateľka oprela o citáciu ustanovenia § 134, § 133 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok a ustanovenia § 205 a § 192 Civilného sporového poriadku; závery okresného a odvolacieho súdu považovala za rozporné s ustálenou súdnou praxou; v tomto smere poukázala na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/199/2005, rozhodnutia zo 17. 06. 2009 sp. zn. 5MCdo/8/2008; podporne poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/191/2009, 5Cdo/90/2016, 4MCdo/12/2004, 5Obdo/91/2010, 4Cdo/240/2010 a 2Cdo/311/2015.

6.4. Druhou právnou otázkou, pri ktorej sa súdy oboch inštancií odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je otázka, či vznik podielového spoluvlastníctva k stavbe je vylúčený v prípade neexistencie dohody účastníkov, uzatvorenej pred začatím stavby, o tom, že založia podielové spoluvlastníctvo k stavbe. Uvedenú otázku oba súdy vyriešili konštatovaním, že ani samotná skutočnosť, že sa stavebníci dohodnú „iba na spoločnom užívaní“ bez toho, aby si niečo dohodli o vlastníctve stavby, ešte nevylučuje vznik spoluvlastníctva, a že jedinou relevantnou skutočnosťou, ktorú žalobkyne mali v konaní preukázať, bola dohoda stavebníkov o spoločnej výstavbe rodinného domu. Navyiac aj samotná dohoda o spoločnom užívaní bez toho, aby sa stavebníci dojednali o vlastníctve

nevyučuje vznik spoluvlastníctva. Z uvedeného dovolateľka vyvodila, že okresný aj odvolací súd uzavreli, že pre vznik podielového spoluvlastníctva nie je nevyhnutná dohoda stavebníkov uzatvorená pred začatím stavby.

6.5. Za doposiaľ neprekonané považovala dovolateľka závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. 04. 1982 sp. zn. 2Cz/13/1982, publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR pod č. R 16/1983.

6.6. Ak okresný a odvolací súd v rámci svojho rozhodovania poukázali za závery vyplývajúce z nálezů Ústavného súdu Českej republiky z 25. 09. 1997 sp. zn. III. ÚS 336/1996 (v otázke záväznosti verejnej listiny) a z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1174/2011, tieto nespádajú do ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. 10. 2017 sp. zn. 6Cdo/129/2017).

6.7. Dovolaťka navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Okresný súd postupom podľa ustanovenia § 436 ods. 3 CSP žalobkyniam umožnil vyjadriť sa k podanému dovolaniu; žalobkyne 1/ a 2/ písomné vyjadrenie nepodali.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nemožno vyhovieť.

9. Dovolanie podala iba žalovaná 1/; žalovaný 2/ dovolanie nepodal. V zmysle § 439 písm. a) CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP a dovolanie podal len niektorý zo subjektov. V preskúmvanej veci v subjektoch na žalovanej strane ide o podielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti; žalobkyne žiadajú určiť, že poručiť bol ku dňu svojej smrti podielovým spoluvlastníkom totožnej nehnuteľnosti. Práve charakter konania spôsobuje, že subjekty na žalovanej strane tvoria nerozlučné spoločenstvo, výsledok sporu sa tak nevyhnutne musí vzťahovať na všetkých spoločníkov. Z uvedeného dôvodu dovolací súd preskúmvaval napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj vo vzťahu k žalovanému 2/, hoci tento dovolanie nepodal.

10. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

11. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To

znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

16. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

18. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

19. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“). Musí byť splnená požiadavka, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a že išlo o jedinú právnu otázku, výlučne na vyriešení ktorej také rozhodnutie záviselo.

20. Najvyšší súd konštantne judikuje vo svojich rozhodnutiach, že len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Treba zdôrazniť, že o otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, bremeno procesnej zodpovednosti za výsledok v spore, pretože záver súdu o tom, či strana sporu (ne)uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych skutkových okolnostiach, ktoré súd posudzuje v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov. Dovolací súd totiž nie je v rámci odvolacieho konania oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, keďže je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

21. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) ako aj procesnoprávna, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritorný dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

22. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Dovolací súd v tejto súvislosti konštatuje, že prípustnosť dovolania dovolateľka riadne nešpecifikovala, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedla (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedla ako ju riešil odvolací súd, ani to, ako mala byť (konkrétna) právna otázka správne riešená.

23. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľkou.

23.1. Ako prvú právnu otázku dovolateľka definovala nesprávne posúdenie dôkaznej sily verejných listín súdmi oboch inštancií. Dovolateľka tvrdila, že odvolací súd v rámci hodnotenia dôkazov posúdil dôkaznú hodnotu verejných listín tak, že verejné listiny majú rovnakú dôkaznú hodnotu ako iné, v konaní vykonané dôkazy, a že to boli žalovaní, ktorí mali preukázať pravdivosť obsahu verejných listín, a že súdy nižších inštancií otázku dôkaznej hodnoty verejnej listiny vyhodnotili tak, že obsah verejnej listiny súd posudzuje s rovnakou voľnosťou ako iné vykonané dôkazy.

23.2. Správnym právnym posúdením dôkaznej hodnoty verejnej listiny malo byť, že pravdivosť verejnej listiny sa považuje za preukázanú, ak v konaní nie je vykonaný dôkaz, ktorý bez akejkoľvek pochybnosti vyvracia pravdivosť obsahu verejnej listiny.

23.3. V rámci svojej argumentácie dovolateľka poukázala na ustálenú súdnu prax, ktorú videla najmä v záveroch rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/199/2005 a sp. zn.

23.4. V rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/199/2005 najvyšší soud vyslovil, že při veřejné listině jako důkazného prostředku, ak bola uznaná za pravú (t. j. že je vydaná orgánom na nej uvedeným, a že celý obsah pochádza od neho) platí, že potvrzuje pravdivost' toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrzuje, ak nie je dokázaný opak (§ 134 OSP). To znamená, že sa zásadne pripúšťa možnosť pravdivost' v nej uvedených skutočností vyvrátiť dôkazom opaku, t. j. dôkazom, že skutočnosť v nej uvedená je v konkrétnom prípade práve opačná, než je uvedená v listine (nejde teda o dôkaz nevyvrátiteľný). V rámci dôkaznej situácie uľahčuje tomu účastníkovi, ktorý sa jej dovoľáva, dôkaznú povinnosť v tom zmysle, že tento účastník nemusí preukazovať pravdivosť v nej uvedených skutočností. Naopak, účastník, ktorý pravdivosť obsahu takejto verejnej listiny popiera, musí dokázať opak. Nestačí však iba jednoduché popieranie pravdivosti obsahu listiny, prípadne spochybňovanie jej obsahu, ale účastník musí tvrdiť skutočnosti a navrhnúť dôkazy o tom, že údaje, pravdivosť ktorých verejná listina osvedčuje alebo potvrzuje, sú nepravdivé. Musia byť teda preukázané také skutočnosti, ktoré úplne podlamujú vierohodnosť obsahu verejnej listiny; inak nemožno verejnú listinu zbaviť jej dôkaznej sily.

23.5. V rozhodnutí sp. zn. 5MCdo/8/2008 najvyšší súd konštatoval, že právna fikcia je právno-technický postup, pomocou ktorého sa považuje za existujúcu situáciu, ktorá je zjavne v rozpore s realitou, a ktorá dovoľuje, aby z nej boli vyvedené odlišné právne dôsledky než tie, ktoré by plynuli iba z konštatovania faktu. Účelom fikcie v práve je posilniť právnú istotu. Právna fikcia ako nástroj odmietnutia reality právom je nástrojom výnimočným, striktno určeným pre naplnenie tohto jedného z hlavných ústavných postulátov právneho poriadku v podmienkach právneho štátu. Aby mohla právna fikcia svoj účel naplniť (dosiahnutie právnej istoty), musí dôsledne rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak nie sú všetky právne náležitosti splnené, súd nie je oprávnený naplnenie fikcie konštatovať (pozri čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého možno štátnu moc uplatňovať len v prípadoch a v ustanovených medziach spôsobom, ktoré ustanoví zákon). V danom prípade súdy správne vychádzali zo záveru, že stavebné povolenie nadobudlo právoplatnosť 7. januára 2003. Doložka právoplatnosti, vyznačená na predmetnom rozhodnutí, má charakter verejnej listiny, potvrzuje teda pravdivosť v nej uvedených údajov. Ak niekto namieta jej obsahovú nesprávnosť, je povinný na preukázanie svojich tvrdení ponúknuť riadne dôkazy. Z hľadiska posúdenia pravdivosti údajov v doložke právoplatnosti nie je významný subjektívny názor účastníka o tom, že pri ich uvedení došlo k chybe, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že k tejto chybe došlo.

23.6. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu [v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09)] sa vysporiadava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalovanej 1/ a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Ak odvolací súd sa stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

23.7. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a z rozhodnutia odvolacieho súdu odklon od ustálenej súdnej praxe dovolací súd nezistil. Vo všeobecnosti platí, že dôkazná sila verejnej listiny je vyššia, ako listiny súkromnej; skutočnosti uvedené vo verejnej listine sa považujú za pravdivé bez ďalšieho zisťovania; uvedené platí v prípade, ak sa nedokáže opak.

23.8. Okresný súd konštatoval, že dôkazy predložené žalovanými, nevylučujú právneho predchodcu žalobkyní zo spoluvlastníctva k predmetnému domu, resp. nepreukazujú výlučné vlastníctvo ich právneho predchodcu. Uvedené konštatovanie nie je možné vnímať izolovane, od ostatných skutkových zistení a právneho posúdenia; súd prvej inštancie na inom mieste odôvodnenia ustálil, že bez právneho významu pre účely konania je, komu bolo adresované stavebné povolenie. Za právne významné pre okresný súd bolo preukázanie, že medzi stavebníkmi pred začatím stavby došlo k dohode o založení spoluvlastníckeho vzťahu k stavbe. Odvolací súd sa so závermi okresného súdu stotožnil, poukázal na ne (§ 387 CSP) a ustálil, že dôkazy boli správne vyhodnotené so záverom, že nárok žalobkyní je

dôvodný; prvostupňový súd sa vysporiadal s vyhodnotením tak jednotlivých dôkazov a tieto správne zhodnotil aj v súvislostiach; odvolací súd poukázal na správne zistenia súdom prvej inštancie a jeho správne závery.

23.9. Z takto vyhodnotených dôkazov nevyplyva odklon od ustálenej súdnej praxe, ako namietala dovolateľka. Okresný súd neprisúdil verejnej listine inú dôkaznú hodnotu ako verejná listina má. Z celého odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších inštancií vyplýva rešpektovanie dôkaznej hodnoty verejnej listiny, rozhodnutie založili na právnom závere, že žalobkyne navrhnutými a vykonanými dôkazmi preukázali, že pred začatím stavby sporného rodinného domu došlo k dohode stavebníkov zakladajúcej podielové spoluvlastníctvo k rodinnému domu. Nedošlo iba k popretiu skutočnosti vyplývajúcej z obsahu verejnej listiny, ale k preukázaniu, že verejná listina (podľa ktorej bol vlastníkom stavby I. B., nar. XXXX) je v rozpore s právom, a teda s dohodou stavebníkov o založení podielového spoluvlastníctva.

23.10. Z vyššie uvedenej argumentácie vyplýva, že k odklonu od ustálenej súdnej praxe a naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP v konaní pred súdmi nižšej inštancie nedošlo.

24. Druhou právnou otázkou, pri ktorej sa súdy nižších inštancií mali odchýliť od ustálenej súdnej praxe, bola otázka, či vznik podielového spoluvlastníctva je vylúčený v prípade neexistencie dohody účastníkov, uzatvorenej pred začatím stavby o tom, že založia podielové spoluvlastníctvo k stavbe.

24.1. Podľa dovolateľky súdy nižších inštancií namietanú právnú otázku vyriešili v rozpore s doterajšou ustálenou súdnou praxou konštatovaním, že ani samotná skutočnosť, že sa stavebníci dohodnú „iba na spoločnom užívaní“ bez toho, aby si niečo dohodli o vlastníctve stavby, ešte nevylučuje vznik spoluvlastníctva, a že jedinou relevantnou skutočnosťou, ktorú žalobkyne mali v konaní preukázať, bola dohoda stavebníkov o spoločnej výstavbe rodinného domu. Najviac, aj samotná dohoda o spoločnom užívaní bez toho, aby sa stavebníci dojednali o vlastníctve, nevylučuje vznik vlastníctva.

24.2. Za ustálenú súdnu prax, doposiaľ v judikatúre vyšších súdnych autorít neprekonanú, považovala dovolateľka rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. 04. 1982 sp. zn. 2Cz/13/82, publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR pod č. R 16/1983. Tvrdila, že pokiaľ súdy nižších inštancií poukázali na závery rozhodnutí súdov Českej republiky, tieto nespádajú do ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu.

24.3. Z rozhodnutia R 16/1983 vyplýva, že

a) Pre posúdenie vzniku podielového spoluvlastníctva k domu alebo inej stavbe postavenej spoločnou činnosťou viacerých osôb je rozhodujúca dohoda uzavretá medzi nimi o založení spoluvlastníckych vzťahov. Táto dohoda nemusí byť písomná. Nie je potrebné, aby sa v nej účastníci vopred dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov pred dokončením stavby.

b) Z obsahu dohody musí byť však zrejmé, že účastníci chceli založiť podielové spoluvlastníctvo k stavbe, napr. s tým, že veľkosť podielov bude závisieť od miery pričinenia sa jednotlivých účastníkov dohody na postavení stavby. Ak podiely spoluvlastníkov neboli dohodnuté inak, sú rovnaké (§ 137 ods. 2 OZ).

24.4. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. V zmysle R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych

rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími soudmi ČSSR a ČSFR, dále v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. V tomto smere je opodstatnená námietka dovolateľky, že rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nespadajú.

24.5. K nastolenej otázke dovolací súd uvádza, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie nezaložil na závere, že žalobkyne nepreukázali dohodu stavebníkov o založení spoluvlastníckeho vzťahu. Naopak, súdy nižších inštancií uvedenú dohodu mali na základe vykonaného dokazovania za preukázanú, a to výpoveďami svedkov, listinnými dôkazmi o nákupe stavebného materiálu a v neposlednom rade faktickým užívaním spornej nehnuteľnosti. Preukázanie dohody stavebníkov a posúdenie súdom prvej inštancie (s ktorým sa odvolací súd stotožnil) jasne vyplýva zo záveru okresného súdu o tom, že stavebníci dostatočne zrozumiteľne a spôsobom, ktorý nevyvoláva žiadne pochybnosti, už počas svojho života vymedzili svoj právny vzťah k rodinnému domu (...), obaja stavebníci prejavili vôľu stať sa spoluvlastníkmi stavby a z okolností zistených v konaní nie je možné prisvedčiť žalovaným, že účasť právneho predchodcu žalobkýň na výstavbe domu bola len výpomoc inému.

24.6. Pre nastolenú druhú dovolaciu otázku tak absentuje naplnenie požiadavky, že rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia namietanej právnej otázky. Súdy nižších inštancií napadnuté rozhodnutie založili na závere, že dohoda stavebníkov o založení podielového spoluvlastníctva bola preukázaná; a je tak plne v súlade so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutia R 16/1983.

24.7. Iba pre úplnosť dovolací súd uvádza, že otázkou vzniku podielového spoluvlastníctva pri stavbe sa najvyšší súd zaoberal aj v novšom rozhodnutí z 25. 01. 2023 sp. zn. 4Cdo/58/2021, keď rozvinul závery vyplývajúce z R 16/1983; vyslovil, že na uzatváranie dohody o vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe sa vzťahujú všeobecné ustanovenia § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka; zákon na uzavretie takejto dohody nepredpisuje žiadnu konkrétnu formu, preto môže byť dohoda urobená buď výslovne tak, že sa slová prednesú ústne (ústna forma), alebo zaznamenajú písomne (písomná forma), ale tiež iným než výslovným spôsobom (konkludentne), ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, čo jej účastníci chceli prejsť. Z obsahového hľadiska musí byť zrejmé, že účastníci tohto právneho úkonu s a aj s prihliadnutím na ďalšie okolnosti vopred dohodli (teda skôr, než sa začalo so stavbou), na založení podielového spoluvlastníctva k stavbe. Bez zmluvného konsenzu účastníkov o tom nemôže dôjsť k uzavretiu dohody o vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe. Ak sa však účastníci dohodli na uvedenej podstate tohto úkonu, teda na tom, že založia spoluvlastníctvo k budúcej stavbe, nemá prípadná absencia ostatných dohovorov, ktoré sa spravidla vyskytujú v dohodách o vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe, za následok neplatnosť predmetnej dohody. V uvedenom rozhodnutí (sp. zn. 4Cdo/58/2021) dovolací súd poukázal na závery vyplývajúce z rozhodnutia sp. zn. 3MCdo/4/2013, podľa ktorých pokiaľ stavbu uskutočňovalo viacero osôb, ktoré o vlastníctve k novej stavbe neuzatvorili žiadnu dohodu, pritom z okolností prípadu nie je zrejmé, že malo ísť o stavbu, ktorá bude iba vo vlastníctve niektorých z nich (t. j. že ostatné osoby zúčastňujúce sa na stavbe nemajú úmysel stavať pre seba a nadobudnúť výstavbou vlastníctvo stavby), nemožno bez ďalšieho vylúčiť, že spoluvlastníkmi stavby sa stali všetky osoby zúčastňujúce sa na spoločnej výstavbe. Sama skutočnosť, že sa stavebníci dohodli iba na „spoločnom užívaní“ alebo „spoločnom bývaní“ bez toho, aby sa ich dohoda výslovne týkala vlastníctva alebo spoluvlastníctva, ešte nevylučuje vznik spoluvlastníctva.

24.8. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd pri druhej nastolenej právnej otázke môže len konštatovať, že pokiaľ od vyriešenia tejto otázky rozhodnutie dovolacieho súdu nezáviselo, potom nejde o otázku významnú z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto dovolanie v tejto časti prípustné nie je.

25. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovanou I/, neodklonil v nastolenej prvej otázke od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Skutočnosť, že strana sporu sa s posúdením dôkaznej hodnoty

(sily) verejnej listiny odvolacím súdom nestotožňuje, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť jej dovolania. Od vyriešenia nastolenej druhej právnej otázky rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzavrel, že prípustnosť dovolania žalovanej I/ z § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva. Najvyšší súd preto procesne neprípustné dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní úspešným žalobkyniam I/ a 2/, vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu ale vyplýva, že v danom prípade žalobkyniam I/ a 2/ v dovolacom konaní trovy nevznikli, pretože ostali v dovolacom konaní nečinné a vyjadrenie k dovolaniu nepodali. Na základe uvedeného v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania tak, že žalobkyniam I/ a 2/ nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.